

บทที่ ๖

ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย

ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ทางด้านสุขภาพ และอนามัยได้ เช่น การนวดแผนโบราณ การดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน การดูแลและรักษาสุขภาพแผนโบราณไทย เป็นต้น

การแพทย์แผนไทย เป็นภูมิปัญญาซึ่งบรรพบุรุษของไทยได้สั่งสมสืบทอดกันมายาวนาน มีความพยายามในการธำรงรักษาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยของชาติมาตั้งแต่อดีต มีการรวบรวมตำรายาที่ดี และจารึกไว้ในแผ่นหิน ประดับตามผนังศาลาวัดสำคัญต่างๆ เมื่อเริ่มมีการแพทย์แผนตะวันตกเข้ามาในประเทศไทย การแพทย์แผนไทยยังคงมีบทบาทในการดูแลรักษาผู้ป่วย โดยมีการพัฒนาการแพทย์แผนไทยยุคใหม่ เรียกว่า “การแพทย์แผนไทยประยุกต์” คือการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์เข้ามาประยุกต์เพื่ออธิบายและพัฒนาการแพทย์แผนไทย

การบำบัดรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยให้ผู้ป่วย ซึ่งประกอบด้วยวิธีการดังนี้

๑. การใช้ยาสมุนไพร เป็นการปรุงยาสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย เช่น ยาต้ม เป็นต้น
๒. การใช้หัตถการ/วิถีทางการแพทย์แผนไทย เช่น การนวด การประคบสมุนไพร การอบไอน้ำสมุนไพร การทบหม้อเกลือ การนึ่งถ่าน การพอกผิว เป็นต้น

กลุ่มอาการที่สามารถรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ได้แก่

กลุ่มการปวดบริเวณต่างๆ เช่น ปวดศีรษะ คอแข็งตึง ปวดต้นคอ, คอตกหมอน ปวดสะบัก/ป่า, ปวดไหล่, หัวไหล่ติด ปวดแขน, ข้อศอก, ข้อมือ, ข้อนิ้วมือ, ปวดหลัง, ปวดสะโพก, ปวดขา, ปวดเข่า, เข่าบวม, เหน็บชา, ตะคริวอ่อน, ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ, กล้ามเนื้ออ่อนแรง, กล้ามเนื้อเกร็ง, ปวดข้อเท้า/สันเท้าข้อเท้าแพลง

๖.๑ การประคบสมุนไพร

การประคบสมุนไพร เป็นการใช้สมุนไพรห่อด้วยผ้าเป็นลูก เรียกว่า ลูกประคบ จากนั้นนำลูกประคบไปนึ่งให้ร้อนแล้วนำมาประคบบริเวณที่มีอาการปวดเมื่อย เคล็ดหรือขัดยอกซึ่งจะช่วยบรรเทาอาการปวดได้ค่ะ สำหรับสมุนไพรที่นำมาใช้ทำลูกประคบส่วนใหญ่จะมีน้ำมันหอมระเหย เมื่อนึ่งให้ร้อนแล้วน้ำมันหอมระเหยซึ่งเป็นตัวยาจะออกมากับไอน้ำและความชื้น และเมื่อประคบตัวยาก็เหล่านั้นจะซึมเข้าผิวหนัง ช่วยรักษาอาการเคล็ด ขัดยอก ลดอาการบวมอักเสบของกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อต่อ นอกจากนี้ความร้อนจากลูกประคบยังช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของเลือด ช่วยให้ตัวยาซึมผ่านผิวหนังได้ดีขึ้น ที่สำคัญกลิ่นของน้ำมันหอมระเหยยังช่วยให้คลายเครียดเกิดความสดชื่นอีกด้วย

ที่มา : med.mahidol.ac.th, medthai.com, scimath.org

การทำลูกประคบสมุนไพร คือ การใช้สมุนไพรหลายๆ อย่างมาห่อรวมกัน ส่วนใหญ่เป็นสมุนไพรที่มีน้ำมันหอมระเหย โดยนำมานึ่งให้ร้อนประคบบริเวณปวดหรือเคล็ดขัดยอก ช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิตได้ดีเยี่ยม ด้วยศาสตร์แห่งการคิดค้นที่สามารถนำสารสำคัญในพืชสมุนไพรมาช่วยในการดูดซึมเข้าสู่ผิวหนัง

อุปกรณ์การทำลูกประคบ

๑. ผ้าดิบสำหรับห่อลูกประคบ ขนาด กว้าง ๓๕ x ยาว ๓๕ เซนติเมตร ๒ ผืน
๒. เชือก หรือ หนังสาย
๓. ตัวยาลูกประคบสมุนไพรที่ใช้ทำลูกประคบ
๔. หม้อสำหรับหึ่งลูกประคบ
๕. จานหรือชามอลูมิเนียมเงา (เพื่อให้ไอน้ำผ่านได้) รองลูกประคบ

ตัวยาที่นิยมใช้ทำลูกประคบ

๑. ไพล (๕๐๐ กรัม) แก้ปวดเมื่อย ลดการอักเสบ
๒. ผิวมะกรูดถ้าไม่มีใช้ใบแทนได้ (๒๐๐ กรัม) มีน้ำมันหอมระเหย แก้ลมวิงเวียน
๓. ตะไคร้บ้าน (๑๐๐ กรัม) แต่งกลิ่น
๔. ใบมะขาม (๓๐๐ กรัม) แก้อาการคันตามร่างกาย ช่วยบำรุงผิว
๕. ขมิ้นชัน (๑๐๐ กรัม) ช่วยลดการอักเสบ แก้โรคผิวหนัง
๖. เกลือ (๑ ซ่อนโต๊ะ) ช่วยดูดความร้อนและช่วยพาตัวยาสัมผัสผ่าน ผิวหนังได้สะดวกขึ้น
๗. การบูร (๒ ซ่อนโต๊ะ) แต่งกลิ่น บำรุงหัวใจ
๘. ใบส้มป่อย (๑๐๐ กรัม) ช่วยบำรุงผิว แก้โรคผิวหนัง ลดความดัน
๙. ใบเป่า

วิธีการทำลูกประคบ

๑. หั่นหัวไพล ขมิ้นชัน ต้นตะไคร้ ผิวมะกรูด ตำมะกรูด ตำพอหยาบๆ ตำพอหยาบๆ (เวลาประคบจะได้ไม่ระคายเคือง)
๒. นำใบมะขาม ใบส้มป่อย (เฉพาะใบ) ผสมกับสมุนไพรข้อ ๑ เสร็จ แล้วใส่เกลือ การบูร คลุกเคล้าให้เป็นเนื้อเดียวกัน แต่อย่าแฉะจนเป็นน้ำ
๓. แบ่งตัวยาที่เรียบร้อยแล้ว ใส่ผ้าดิบห่อเป็นลูกประคบประมาณลูกส้มโอ รัดด้วยเชือกให้แน่น (ลูกประคบเวลาถูกความร้อนยาสมุนไพรจะผ่องลง ให้รัดใหม่ให้แน่นเหมือนเดิม)
๔. นำลูกประคบที่ได้ไปหึ่งในหม้อหนึ่ง ใช้เวลานึ่งประมาณ ๑๕-๒๐ นาที
๕. นำลูกประคบที่รับความร้อนได้ที่แล้วมาประคบคนไข้ที่มีอาการต่างๆ โดยสับเปลี่ยนลูกประคบ

ที่มา : กศน.ตำบลกกปลาซิว

วิธีการประคบ

๑. จัดท่าคนไข้ให้เหมาะสม เช่น นอนหงาย นิ่ง นอนตะแคง ขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่จะทำการประคบสมุนไพร
๒. นำลูกประคบที่รับร้อนได้ที่แล้วมาประคบบริเวณที่ต้องการประคบ (การทดสอบความร้อนของลูกประคบคือ แตะที่ท้องแขนหรือหลังมือ)
๓. ในการวางลูกประคบบนผิวหนังคนไข้โดยตรงในช่วงแรกๆ ต้องทำด้วยความเร็ว ไม่วางแช่นานๆ เพราะคนไข้จะทนร้อนไม่ได้มาก
๔. เมื่อลูกประคบคลายความร้อนลงก็สามารถเปลี่ยนลูกประคบอีกลูกหนึ่งแทน (นำลูกเดิมไปนึ่งต่อ) ทำซ้ำตามข้อ ๒,๓,๔

ประโยชน์ของการประคบ (จากตัวยาสมุนไพรและความร้อน)

๑. บรรเทาอาการปวดเมื่อย
๒. ช่วยลดอาการบวม อักเสบของกล้ามเนื้อ เอ็น ข้อต่อหลัง ๒๔-๔๘ ชั่วโมง
๓. ลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ
๔. ช่วยให้เนื้อเยื่อ พังผืดยืดตัวออก
๕. ลดการติดขัดของข้อต่อ
๖. ลดอาการปวด
๗. ช่วยเพิ่มการไหลเวียนของโลหิต

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๖.๒ การทำยาเขียว

ยาเขียว เป็นตำรับยาไทยตามองค์ความรู้ของแพทย์แผนไทย หรือหมอพื้นบ้าน ที่มีการใช้กันมานานหลายทศวรรษ และเป็นตำรับที่ยังมีการผลิตขายทั่วไปตราจวบปัจจุบัน ประชาชนทั่วไปในสมัยก่อนจะรู้จักวิธีการใช้ยาเขียวเป็นอย่างดี กล่าวคือ มักใช้ยาเขียวในเด็กที่เป็นไข่ออกผื่น เช่น หัด อีสุกอีใส เพื่อกระตุ้นให้พิษไข่ออกมา เป็นผื่นเพิ่มขึ้น และหายได้เร็ว

ตำรับยาเขียว มีส่วนประกอบของพืชที่ใช้ส่วนของใบเป็นองค์ประกอบหลัก การที่ใช้ส่วนของใบทำให้ยามีสีค่อนข้างไปทางสีเขียว จึงทำให้เรียกกันว่า “ยาเขียว” และใบไม้ที่ใช้นี้ส่วนใหญ่ มีสรรพคุณ เป็นยาเย็น หอมเย็น หรือ บางชนิดมีรสขม เมื่อประกอบเป็นตำรับแล้ว จัดเป็นยาเย็น ทำให้ตำรับยาเขียวส่วนใหญ่มีสรรพคุณ ดับความร้อนของเลือดที่เป็นพิษ๑ (พิษในที่นี้ มีความหมายแตกต่างจากความเข้าใจในปัจจุบัน คือไม่ใช่สารพิษ แต่น่าจะหมายถึง ของเสียที่เกิดขึ้นในเลือดมากกว่าปกติ และร่างกายกำจัดออกไม่หมด อาจจะตรงกับ toxin หรือ oxidative stress ที่เกิดขึ้นในภาวะโรค หรือจากการติดเชื้อบางชนิด-ผู้เขียน) ซึ่งตามความหมายของการแพทย์แผนไทยนั้น หมายถึงการที่เลือดมีพิษและความร้อนสูงมากจนต้องระบายทางผิวหนังเป็นผลให้ผิวหนังเป็นผื่น หรือ ตุ่ม เช่นที่พบในไข่ออกผื่น หัด อีสุกอีใส เป็นต้น

ตำรับยาเขียวที่พบในคัมภีร์แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์มีบันทึกไว้ ๓ ตำรับ ได้แก่ ยาเขียวมหาพรหม ยาเขียวน้อย ยาเขียวประทานพิษ และ ตำรับยาเขียวหอม ที่ได้รับการบรรจุในบัญชียาสามัญประจำบ้านแผนโบราณตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๖ พบว่าใบไม้ที่ใช้ในยาเขียว มีมากมายหลายชนิด ได้แก่ ใบพิมเสน ใบผักกระฉอม ใบหมากผู้ ใบหมากเมีย ใบพรหมมิ ใบสันพร้าวหอม ใบบอระเพ็ด ใบชิงช้าชาลี ใบมะระ ใบสะเดา ใบน้ำเต้า ใบหนาด ใบกะเม็ง ใบแคแดง ใบทองหลางใบมน ใบมะเฟือง ใบนมพิจิตร ใบแทงทวย ใบพริกไทย ใบน้ำเต้าขม ใบปับ ใบย่านาง ใบเท้ายายม่อม ใบหญ้าน้ำดับไฟ ใบระงับ ใบตำลึงตัวผู้

ใบผักข้าว ใบถั่วแระ ใบระงับพิษ ใบเสนียด ใบอังกาบ ใบสะค้าน ใบตีป्ली ใบมะตูม ใบสมิ ใบลำพัน ใบสหัสคุณ ใบกระวาน ใบผักเสี้ยนทั้ง ๒ ใบเถาวัลย์เปรียง ใบผักกาด ใบคนที่สอ ใบมะนาว ใบมะค่าไก่ ใบมะยม ใบมะเฟือง ใบสลอด ใบชี้หนอน ใบสมิ ใบชี้เหล็ก ใบผักเค็ด ใบพุ่มเรียงทั้ง ๒

ยาเขียวหอม ที่บรรจุอยู่ในบัญชียาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ.๒๕๕๖ ประกอบด้วย ใบพิมเสน ใบผักกระฉอม ใบหมากผู้ ใบหมากเมีย ซึ่งมีรสเย็น แก้ไข้ ตัวยาระงับพิษอื่น ๆ ที่มีใช้ส่วนของใบ ได้แก่ รากแฝกหอม มหาศดำ ดอกพิกุล สารภี เกสรบัวหลวง ว่านกิบแรด เนระพูสี ตัวยาระงับพิษที่มีรสขม ได้แก่ จันทน์แดง พิษนาศน์ เนื่องจากยาไทยเป็นยารักษาโดยรวม ดังนั้นจึงพบตัวยาสรรพคุณอื่น ๆ ได้แก่ ตัวยาระงับพิษ เพื่อควบคุมร่างกายมิให้เย็นจนเกินไป ได้แก่ ใบสันพร้าวหอม บุนนาค พร้อมกับตัวยารักษาช่วยปรับการทำงานของธาตุมได้แก่ จันทน์เทศ เปราะหอม ว่านร้อนทอง อย่างไรก็ตาม ในสูตรตำรับยาเขียวหอมที่บรรจุในประกาศบัญชียาสามัญประจำบ้านฉบับล่าสุด ได้ตัดใคร่ครวญออกจากตำรับ เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าใคร่ครวญที่ใช้ และจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุลนี้มีรายงานพบสาร aristolochic acid ก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๒

การใช้ยาเขียวหอม บรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ ควรใช้น้ำกระสายยา เพื่อช่วยละลายตัวยารักษา ทำให้ยาออกฤทธิ์เร็วขึ้น เช่น น้ำสุกหรือน้ำดอกมะลิเป็นน้ำกระสายยา เพื่อให้ยาออกฤทธิ์แรงขึ้น ด้วยเหตุว่าน้ำดอกมะลิ มีรสหอมเย็น ช่วยเสริมฤทธิ์ของยารักษา

ยาเขียวยังใช้เป็นยาแก้ไข้ เช่น หัด อีสุกอีใส ซึ่งมีสาเหตุมาจากการติดเชื้อไวรัส ทั้งวิธีกินและทา โดยละลายยา ด้วยน้ำรากผักชีต้ม ในปี ๒๕๔๘ มีการศึกษาฤทธิ์ของยาเขียวที่มีในท้องตลาด ๓ ชนิด ในการยับยั้งเชื้อไวรัส varicella zoster ที่เป็นสาเหตุของโรคอีสุก อีใส และงูสวัด ซึ่งผลปรากฏว่า ยาเขียวทั้ง ๓ ชนิด ไม่แสดงฤทธิ์ดังกล่าว อันที่จริงการใช้ยาเขียวในโรคไข้นอกผื่นในแผนไทย ไม่ได้มีจุดประสงค์ในการยับยั้งเชื้อไวรัส แต่ต้องการกระทุ้งพิษที่เกิดขึ้นให้ออกมามากที่สุด ผู้ป่วยจะหายได้เร็วขึ้น ผื่นไม่หลบใน หมายถึงไม่เกิดผื่นภายใน ดังนั้นจึงมีหลายคนที่กินยาเขียวแล้วจะรู้สึกว่ามีผื่นขึ้นมากขึ้นกว่าเดิม แพทย์แผนไทยจึงแนะนำให้ใช้ทั้งวิธีกินและชโลม โดยการกินจะช่วยกระทุ้งพิษภายในให้ออกมาที่ผิวหนัง และการชโลมจะช่วยลดความร้อนที่ผิวหนัง ถ้าจะเปรียบเทียบกับหลักการแพทย์แผนปัจจุบัน น่าจะเป็นไปได้ที่ยาเขียวอาจออกฤทธิ์โดยลดการอักเสบ หรือ เพิ่มภูมิคุ้มกัน หรือต้านออกซิเดชัน แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่มีงานวิจัยใด ๆ สนับสนุน อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาข้อมูลการใช้ยาเขียวในผู้ป่วยไข้นอกผื่น หรืออาการไข้ธรรมดา แต่การที่มีการใช้ตั้งแต่โบราณ น่าจะเป็นคำตอบได้ระดับหนึ่งว่า การใช้ยาเขียวน่าจะบรรเทาอาการไข้นอกผื่นได้ไม่มากนักน้อย แม้จะมีความรู้ที่ว่าไข้นอกผื่นที่เกิดจากไวรัสสามารถหายได้เอง ความทราบที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่เป็นซึ่งอาจบรรเทาได้ด้วยยาเขียวก็เป็นที่น่าสนใจศึกษาพิสูจน์ฤทธิ์ต่อไป อนึ่ง ยาเขียวหอมเป็นตำรับที่บรรจุอยู่ในบัญชียาสามัญประจำบ้าน และบัญชียาสมุนไพรที่เป็นบัญชียาหลักแห่งชาติ น่าจะเป็นคำตอบได้ว่า ยาเขียวเป็นยาที่มีการใช้กันมาอย่างยาวนาน เป็นที่ยอมรับ แม้ยังมีการวิจัยไม่มาก การใช้สืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษของเรา ซึ่งอาจจะยาวนานกว่าสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก็น่าจะไว้วางใจในความปลอดภัยได้ระดับหนึ่ง และหากเรานำมาใช้ผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบันโดยพิจารณาจากคนไข้ จะทำให้เกิดผลดีต่อสุขภาพ มากกว่าการหวังพึ่งการแพทย์เพียงแผนใดแผนหนึ่งเพียงอย่างเดียว

เนื่องจากตำรับมีองค์ประกอบเป็นดอกไม้ ๔ ชนิด ได้แก่ พิกุล บุนนาค สารภี เกสรบัวหลวง ซึ่งมีละอองเรณูผสมอยู่ ดังนั้น จึงหลีกเลี่ยงในผู้ที่มีประวัติการแพ้ละอองเกสรดอกไม้

นอกจากนี้ยังไม่เคยมีรายงานความปลอดภัยในกลุ่มคนไข้เลือดออก อีกทั้งสมุนไพรส่วนหนึ่งมักมีรายงานการยับยั้งการจับตัวของเกล็ดเลือด หรือละลายลิ่มเลือด เช่น พรมมิ๒ เพื่อความปลอดภัยจึงไม่ควรใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการ

สรุปได้ว่า ยาเขียวเป็นยาที่ใช้กันมานาน และเป็นมรดกทางการแพทย์แผนไทยที่ควรสืบทอด พร้อมกับศึกษาทางคลินิก หรือการรวบรวมข้อมูลการใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ต่อไป

ตัวอย่างยาเขียวหอม ๓ ในผงยา ๙๐ กรัม ประกอบด้วย ใบพิมเสน ใบผักกระฉอม ใบหมากผู้หมากเมีย ใบสันพร้าวหอม รากแฝกหอม หัวเปราะหอม แก่นจันทน์เทศหรือแก่นจันทน์ขมด แก่นจันทน์แดง ว่านกีบแรด ว่านร้อนทอง เนระพูสี พิษนาศน์ มหาสดำ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง หนังกิ่งละ ๕ กรัม

ข้อบ่งใช้ บรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ แก้กพิษหัด พิษอีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จากหัดและอีสุกอีใส)

ขนาดและวิธีใช้

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๔ - ๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี ครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๔ - ๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

น้ำกระสายยาที่ใช้ กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ ใช้น้ำสุก หรือน้ำดอกมะลิ เป็นน้ำกระสายยา กรณีแก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส ละลายน้ำรากผักชีต้ม เป็นน้ำกระสายยาทั้งรับประทาน และชโลม
หมายเหตุ การชโลมใช้ยามงละลายน้ำ ๑ ต่อ ๓ แล้วชโลม (ประพรม) หัวตามตัวบริเวณที่ตุ่มใสยังไม่แตก

ชนิดเม็ด

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ทุก ๔ - ๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ทุก ๔ - ๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ข้อควรระวัง

๑. ควรระวังการไ้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
๒. ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก หากไ้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

ข้อมูลเพิ่มเติม

ทางการแพทย์แผนไทย แนะนำให้ผู้ป่วยหัด อีสุกอีเส ห้ามรับประทานอาหารทะเล ไข่ และน้ำเย็น เนื่องจากผิดสำแดง

แหล่งอ้างอิง/ที่มา

๑. ผศ.ดร. ดลฤดี สงวนเสริมศรี, ผศ.ดร. เตือนถนอม พรหมชาติแก้ว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม . ฤทธิ์การต้านเชื้อไวรัส varicella zoster ของตำรับยาเขียว (Anti-varicella zoster virus of Ya-keaw remedies). โครงการวิจัยภายใต้ทุนสนับสนุนของ สกว.
๒. Sweta Prasad, Rajpal S Kashyap, Jayant Y Deopujari, Hemant J Purohit, Girdhar M Taori and Hatim F Daginawala. Effect of Fagonia Arabica (Dhamasa) on in vitro thrombolysis. BMC Complementary and Alternative Medicine ๒๐๐๗, ๗:๓๖
doi:๑๐.๑๑๘๖/๑๔๗๒-๖๘๘๒-๗-๓๖.
๓. บัญชียาจากสมุนไพร ใน ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๔

๖.๓ การทำน้ำมันเหลือง (น้ำมันไหล)

วัตถุดิบและส่วนประกอบ

๑. ไพลแก่ อายุอย่างน้อย ๑ ปี ๒๐๐ กรัม
๒. น้ำมันงา ๕๐ กรัม
๓. เมนทอลเกล็ด ๑๐๐ กรัม
๔. การบูร ๑๐๐ กรัม
๕. พิมเสน ๒๕ กรัม
๖. น้ำมันหอมระเหยเลือกกลิ่นที่ต้องการ ๑๐ ซีซี

ขั้นตอนการทำน้ำมันเหลือง

๑. นำไพลล้างให้สะอาด วางให้แห้ง แล้วจึงนำมาหั่นเป็นชิ้นบาง ๆ
 ๒. นำน้ำมันงาใส่กระทะ/หม้อ ใช้ไฟอ่อนๆ ใส่ไพลลงไปทอดให้เหลืองแล้วยกลง
 ๓. กรอกกากของไพลออกให้เหลือแต่น้ำมันงา
 ๔. นำเมนทอล การบูรและพิมเสน ผสมคนให้ละลายเป็นเนื้อเดียวกัน ละลายจนเป็นน้ำใส
 ๕. เติมน้ำมันจากไพลที่ได้ในข้อ ๓ น้ำหนัก ๒๕ กรัม และเติมน้ำมันหอมระเหยกลิ่นตามชอบ
- เช่น น้ำมันสะระแห่น้ำมันขิง ฯลฯ น้ำหนัก ๑๐ ซีซี คนให้เป็นเนื้อเดียวกัน บรรจุใส่ภาชนะที่ต้องการพร้อมใช้
- เทคนิค/เคล็ดลับในการผลิต** ความสะอาดของขั้นตอนการผลิต และขั้นตอนการบรรจุลงบรรจุภัณฑ์
- สรรพคุณ** ใช้บรรเทาอาการปวดเมื่อย เคล็ดขัดยอก หรือสูดดม บรรเทาอาการวิงเวียน
- วิธีใช้** ใช้ทาหรือสูดดม

น้ำมันเหลือง จากโพลสด

<https://www.cosmenet.in.th/cosme-intrend/๒๒๗๔๔>

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเภท	ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย
ข้อมูล	ลูกประคบ, ยาเขียว, น้ำมันเหลือง
ชื่อบุคคลอ้างอิง	นางซ็อน พลราชม
	สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑๐๕ หมู่ที่ ๑ บ้านกกปลาซิว ตำบลกกปลาซิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ๔๗๓๑๐

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเภท	ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย
ข้อมูล	ลูกประคบ, ยาเขียว, น้ำมันเหลือง
ชื่อบุคคลอ้างอิง	นางละออ ชีแพง
	สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๑ บ้านกกปลาซิว ตำบลกกปลาซิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ๔๗๓๑๐

ประเภท	ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย
ข้อมูล	ลูกประคบ, ยาเขียว, น้ำมันเหลือง
ชื่อบุคคลอ้างอิง	นางบุญเลิศ ชีด้าม
	สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑๑๕ หมู่ที่ ๑ บ้านกกปลาซิว ตำบลกกปลาซิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ๔๗๓๑๐

ประเภท	ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย
ข้อมูล	ลูกประคบ, ยาเขียว, น้ำมันเหลือง
ชื่อบุคคลอ้างอิง	นางพิ่ง ชีแพง
	สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๒๑ หมู่ที่ ๑ บ้านกกปลาซิว ตำบลกกปลาซิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ๔๗๓๑๐

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเภท	ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย
ข้อมูล	ลูกประคบ, ยาเขียว, น้ำมันเหลือง
ชื่อบุคคลอ้างอิง	นางสวย ชีแพง
	สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๑ บ้านกกปลาซิว ตำบลกกปลาซิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ๔๗๓๑๐

ประเภท	ภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทย
ข้อมูล	ลูกประคบ, ยาเขียว, น้ำมันเหลือง
ชื่อบุคคลอ้างอิง	นางยิ้ม นานาวัน
	สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑๓๔ หมู่ที่ ๑ บ้านกกปลาซิว ตำบลกกปลาซิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ๔๗๓๑๐